JOHESAM Journal of Health Sciences and Management, 2026; 3: 98-104 (ISSN 2757-6914); DOI: 10.29228/JOHESAM.77

Meslek Üyelerinin Ebe Poliklinikleri ile İlgili Bilgi ve Beklentilerinin İncelenmesi

Examining the Knowledge and Expectations of Professıonal Members Regarding Midwife Polyclinics

Esra AYCAN DEMİRBAŞ[1], Ayşe KARAKOÇ[2]

[1] Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye
[2] Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

Sorumlu Yazar: Esra Aycan Demirbaş
E-mail: ebeesraaycan@gmail.com
Gönderme Tarihi: 10.11.2025 **Kabul Tarihi:** 20.01.2026

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, ebe polikliniklerinin ülkemizde yeni uygulanmaya başlayan bir model olarak ebelik mesleğindeki yerini incelemek; ebelerin bu polikliniklere ilişkin bilgi ve beklenti düzeylerini belirleyerek hizmet kalitesine ve mesleki gelişime katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.
Yöntemler: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini Türkiye genelinde görev yapan 273 ebe oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Ki-kare testi kullanılmış, anlamlılık düzeyi p<0,05 olarak kabul edilmiştir.
Bulgular: Katılımcıların %93,4'ü ebe polikliniklerini duyduğunu, %64,1'i polikliniklerde görev yapan ebelerin mesleki rollerini bildiğini, %53,1'i ise sunulan hizmetler hakkında bilgi düzeyinin iyi/çok iyi olduğunu ifade etmiştir. Ebelerin yalnızca %16,1'i bu konuda eğitim aldığını belirtmiştir. Katılımcıların %76,6'sı ebe polikliniklerinde çalışmak istediğini, %90,1'i bu uygulamanın mesleki statüyü olumlu yönde etkileyeceğini bildirmiştir.
Sonuç: Ebelerin ebe polikliniklerine yönelik farkındalıklarının yüksek olmasına rağmen, görev ve hizmet alanları hakkında yeterli bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir. Ebe polikliniklerinin etkinliğini artırmak için Bakanlık düzeyinde prosedürlerin oluşturulması, görev tanımları ve yetki sınırlarının yönetmelik düzeyinde netleştirilmesi önerilmektedir.
Anahtar Kelimeler: Ebe polikliniği, doğum öncesi bakım, ebelik hizmetleri, mesleki beklenti, sağlık politikası.

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to examine the place of midwifery clinics in the midwifery profession as a newly implemented model in our country; and to contribute to service quality and professional development by determining the knowledge and expectation levels of midwives regarding these clinics.
Methods: The sample of this descriptive study consisted of 273 midwives working throughout Turkey. Data were collected through an online questionnaire developed by the researchers. Descriptive statistics and the Chi-square test were used to evaluate the data, with a significance level of p<0.05.
Findings: 93.4% of participants stated that they had heard of midwifery clinics, 64.1% knew the professional roles of midwives working in these clinics, and 53.1% said their level of knowledge about the services offered was good/very good. Only 16.1% of midwives stated that they had received training in this area. 76.6% of participants stated that they wanted to work in midwifery clinics, and 90.1% reported that this practice would positively affect their professional status.
Conclusion: Although midwives have a high level of awareness regarding midwifery clinics, it appears they lack sufficient information about their duties and areas of service. To increase the effectiveness of midwifery clinics, it is recommended that procedures be established at the Ministry level, and that job descriptions and limits of authority be clarified at the regulatory level.
Keywords: Midwife clinic, prenatal care, midwifery services, professional expectations, health policy.

Copyright © 2026 Marmara University Press
DOI:10.29228/JOHESAM.77

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Dünya genelinde ebe liderliğindeki bakım modelleri, gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde kadınlara bütüncül, sürekli ve kanıta dayalı bakım sunması nedeniyle giderek yaygınlaşmaktadır. Yapılan çalışmalar, ebe liderliğindeki bakımın müdahale oranlarını azalttığını, sezaryen doğum olasılığını düşürdüğünü ve anne-bebek sağlığı sonuçlarını iyileştirdiğini göstermektedir (Bagheri et al., 2021; Jiang et al., 2018; Fikre et al., 2023). Özellikle düşük riskli gebeliklerde ebe liderliğinde sunulan bakım modellerinin, kadın memnuniyetini ve bakım kalitesini artırdığı bildirilmektedir (Fikre et al., 2023).

Doğum öncesi bakım, üreme sağlığı hizmetlerinin bir parçası olarak; sağlığın geliştirilmesi, tarama, tanı ve hastalıkların önlenmesini kapsayan önemli bir sağlık hizmetidir (WHO, 2016a; Uzun Aksoy & Gürsoy, 2018). Doğum öncesi bakım maternal mortalite ve morbidite oranlarını doğrudan ve dolaylı yollarla azaltır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, doğum öncesi bakım, anne ve bebek sağlığını korumada temel sağlık hizmetlerinden biridir (WHO, 2016a).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), doğum öncesi bakım hizmetlerinde gebeyle bakım verenin temas sayısının artmasını ve ebe yönetimli sürekli bakım uygulamalarının antenatal bakımın kalitesini arttıracağını belirtmiştir (WHO, 2016a; WHO, 2016b). Ülkemizde ise Sağlık Bakanlığı her gebenin en az 4 kez nitelikli izlenmesini önermektedir (Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi, 2018).

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından normal doğumu teşvik etmek ve sezaryen oranlarını azaltmak amacıyla Normal Doğum Eylem Planı başlatılmış ve ''Her Gebeye Ebe'' uygulaması hayata geçirilmiştir. Bu uygulama kapsamında gebelerin aklındaki soruları detaylıca sorabileceği, tüm sürece uyumunda destek alabileceği ve kolaylıkla ulaşabileceği ebelerin görevlendirilmesi amaçlanmıştır (Normal Doğum Eylem Planı, 2024). Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nün ülke geneli hastanelerine göndermiş olduğu 25.11.2024 sayılı, E-86642992-231.01.12-260272299 sayılı, 'her gebeye ebe uygulaması' başlıklı yazısında ebe polikliniği oluşturulması çalışmalarına başlanması gerektiği belirtilmektedir (Karataş Baran, 2025). İlk kez Zeynep Kâmil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde faaliyete geçirilen ebe polikliniklerinin doğum hizmeti sunan tüm kamu hastanelerine yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Türkiye'de henüz ebe polikliniklerine yönelik Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanmış herhangi bir kılavuz, protokol veya standart uygulama yönergesi bulunmamaktadır. Ebe poliklinikleri farklı modellerde hizmet verebilir. Örneğin bir eğitim araştırma hastanesi modelinde; doğum öncesi bakım süreci ebe merkezli bir yaklaşımla yapılandırılmıştır. Gebe İzlem Polikliniği'ne başvuran gebeler, ilk olarak bu birime bütünleşmiş şekilde görev yapan ebe ile görüşür. Ebe, gebeye ait anamnez bilgilerini aldıktan sonra; vital bulgular, boy-kilo ölçümü, Leopold manevraları, ödem ve varis kontrolü ile fetal kalp sesleri gibi parametreleri değerlendirir ve ''Ebe Takip Formu''na kaydeder. Gebelik haftasına uygun bireysel eğitimler sunar ve bu eğitimleri ''Gebe Eğitim Formu''na işler. Bu işlemlere ek olarak gebe ve eşinin ''Gebe Okulu'' programına yönlendirilmesi sağlar; gerektiğinde ilgili uzmanlık alanlarına yönlendirir. Ebe polikliniklerinde görev alacak ebelerin seçiminde; doğum salonunda/doğum ünitesinde aktif çalışıyor olmak önemli bir özelliktir. Bu durum gebe ve eşinin doğum öncesi dönemde ebesiyle tanışmasına olanak sağlayacaktır. Ayrıca gebelik süreci kontrol ziyaretlerinde; gebe ve eşine ebe rehberliğinde doğum salonu/ünitesi tanıtımı sağlanır. Ebe ile birlikte doğum yapacağı yeri ve özelliklerini görme fırsatı sağlanmış olur. Gebeye bir sonraki muayene randevusu verilerek izlem sonlandırılır.

Başka bir eğitim araştırma hastanesi modelinde ise, ebe, prekonsepsiyonel dönem, gebe izlemi, muayene ve normal vajinal doğuma hazırlık süreçleri de kapsayan bütüncül bir hizmet sunar. DSÖ'nün antenatal bakım modeline göre, gebelere en az sekiz izlem randevusu planlanır ve her izlemde belirli muayene ve değerlendirmeler yapılır. Bu izlemler sırasında, gebelik haftasına bağlı olarak değerlendirme içeriği değişmekle birlikte, süreç genel olarak şu aşamaları kapsar:

Ebe, gebe ve yakınlarını uygun bir iletişim ortamı oluşturarak karşılar; kendini tanıtarak göz teması kurar, mahremiyeti sağlar ve etkili beden dili kullanımıyla güven ilişkisi kurar. Ardından gebenin kişisel bilgileri alınır; soygeçmişi, tıbbi ve obstetrik öyküsü sorgulanır, mevcut şikâyetleri ve gebelikteki tehlike belirtileri değerlendirilir. Fiziksel muayene ile birlikte risk durumu belirlenir; gebelik haftasına uygun olarak anne adayının doğum süreci hakkındaki bilgi düzeyi gözden geçirilir ve gerekli görülen konularda bireysel eğitim verilerek gebe okuluna yönlendirme yapılır. Aynı zamanda rutin kontroller için hekime, riskli durumların saptanması halinde ise perinatoloji uzmanına yönlendirilip tüm işlemler kayıt altına alınır. Her izlem görüşmesi sonunda bir sonraki randevu planlanarak izlem süreci tamamlanır (Karataş Baran, 2025).

Sonuç olarak, Sağlık Bakanlığı tarafından önerilen bir kılavuzun henüz yayınlanmamış olması; uygulamada standart birliğinin sağlanamaması, hizmet sunumunda farklılıkların oluşması ve ebelerin bilgi düzeyinde değişkenliklerin gözlenmesi gibi sorunlara neden olabilmektedir. Ebe polikliniklerinde ilgili ebelerin bilgi ve beklenti düzeyine ilişkin bilimsel veriler de sınırlıdır. Bu çalışma, ebe polikliniklerinin sahadaki işleyişine ilişkin meslek üyelerinin bilgi ve beklenti düzeylerini belirlemeyi ve bu bulgular doğrultusunda hizmet kalitesine ve politika geliştirme süreçlerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Türü ve Amacı

Çalışma, meslek mensuplarının ebe polikliniklerı hakkında bilgi ve beklentilerinin ölçülmesi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

2.2. Araştırma Soruları

Ebe polikliniklerinin sahadaki işleyişine ilişkin olarak meslek üyelerinin bilgi ve beklenti düzeyleri nasıldır?

Meslek üyelerinin ebe polikliniklerine yönelik beklentileri nelerdir?

2.3. Evren ve Örneklem

Türkiye'de yaklaşık 59000 ebe görev yapmaktadır (TDB, 2023). Evreni bilinen örneklem hesaplama yöntemi ile evren 59000, hata payı %5 ve güvenirlik %90 alındığında en az 271 örneklem sayısı hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Tüm veriler çevrim içi anket yöntemi kullanılarak Google Forms platformu aracılığıyla toplanmıştır. Anket soruları araştırmacılar tarafından, literatür doğrultusunda oluşturulmuştur. Katılımcılara kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ve sosyal medya araçları (Instagram ve WhatsApp) aracılığıyla ulaşılmıştır. Anket bağlantısı, ebelik alanında faaliyet gösteren mesleki WhatsApp gruplarında ve araştırmacıların mesleki sosyal ağları üzerinden veri toplama süreci boyunca belirli aralıklarla paylaşılmıştır. Anketin dağıtım sürecinde herhangi bir dernek ya da resmi kurumdan destek alınmamıştır.

Ankete başlamadan önce katılımcılara Gönüllü Bilgilendirme Formu sunulmuş, formu onaylamayan katılımcıların ankete erişimi sistem tarafından engellenmiştir. Veri toplama aracı; katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik 5 soru ile meslek üyelerinin ebe polikliniklerine ilişkin bilgi ve beklentilerini değerlendirmeyi amaçlayan 15 sorudan oluşmaktadır.

2.4.1. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

Devlet hastanesinde, aile sağlığı merkezinde, toplum sağlığı merkezinde, eğitim araştırma hastanesinde görev yapan ebeler ve serbest ebeler.

2.4.2. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

En az 2 yıldır aktif olarak çalışmayı bırakmış olan ebeler, ebelik öğrencileri.

2.5. İstatiksel Analiz

Çalışmadan elde edilen verilerin özetlenmesinde tanımlayıcı istatistikler sayısal değişkenler için frekans dağılımları (yüzde %) incelenmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi kullanıldı. Kategorik verileri değerlendirmek için Ki-kare testleri yapıldı. İstatistiksel analizler SPSS paket programı ile yapılmış olup, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlendi.

3. BULGULAR

Tablo 1. *Demografik Özelliklerin Dağılımı (n=273)*

Özellik	Birimler	n	%
Yaş	20-35	213	78,0
	≥36	60	22,0
Eğitim durumu	Ön lisans	2	0,7
	Lisans	186	68,1
	Lisansüstü	85	31,2
Çalışma süresi	< 5	105	38,4
	6-10 yıl	98	35,9
	>11 yıl	70	25,7
Çalışma alanı	Devlet/Şehir Hastanesi	86	31,5
	Eğitim Araştırma / Üniversite Hastanesi	87	31,9
	Aile /Toplum Sağlığı Merkezi	48	17,6
	Özel hastane/Serbest ebe	44	16,1
	Diğer(Akademi, İl Sağlık Müdürlüğü)	8	2,9
Çalışma birimi	Kadın ve doğumla ilgili alanlar	170	62,3
	Yenidoğan ve çocukla ilgili alanlar	27	9,9
	Aile/Toplum Sağlığı Merkezi, Okul Sağlığı	38	13,9
	Servisler, Ameliyathane, Aciller	26	9,5
	Eğitim Birimleri ve Yöneticiler	12	4,4

Tablo1'de katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Çalışmaya katılan ebelerin büyük bir çoğunluğu %78 (n=213) 20-35 yaş aralığında olup %68,1'i (n=186) lisans mezunudur. Katılımcıların %35,9 6-10 yıl, %25,7'si ise 11 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir. Çalışma alanı olarak en yüksek oran üniversite ve eğitim araştırma hastaneleri (%31,9) olup çalışma birimi olarak kadın ve doğum ile ilgili alanlar %62,3 ile ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 2'de katılımcıların ebe polikliniklerı ile ilgili bilgi ve düşüncelerinin dağılımı verilmiştir. Ebelerin %93,4'ü (n=255) ebe polikliniklerini duymuş olup %64,1'i bu polikliniklerdeki mesleki rolleri bildiğini söylemiştir. Ebelerin sadece %16'sı bu konuda eğitim almasına rağmen %53,1'i konu ile ilgili oldukça iyi düzeyde bilgi sahibi olduğunu bildirmiştir. Katılımcıların %76,6'sı (n=209) ebe polikliniklerinde çalışmak istediğini söylemiş olup %79,9'u bu konuda yeterince tanıtım yapılmadığını bildirmiştir.

Tablo 2. *Ebe Poliklinikleri ile İlgili Bilgi ve Düşüncelerin Dağılımı (n=273)*

Soru	Cevaplar	n	%
Ebe polikliniklerini duymuş olma	Evet	255	93,4
	Hayır	18	6,6
Ebe polikliniklerinde görev alan ebelerin mesleki rollerini bilme durumu	Evet	175	64,1
	Hayır	23	8,4
	Kısmen	75	27,5
Ebe polikliniklerinde sunulan hizmetler hakkında bilgi düzeyi	Hiç bilmiyor	15	5,5
	Biraz biliyor	113	41,4
	İyi/çok iyi biliyor	145	53,1
Ebe poliklinikleri hakkında herhangi bir eğitim alma durumu	Evet	44	16,1
	Hayır	229	83,9
Ebe polikliniklerinin mesleki rollerini nasıl etkileyeceğini düşünme durumu	Olumlu	240	87,9
	Olumsuz	3	1,1
	Etkisiz /Nötr	30	11,0
Ebe polikliniklerinin toplum sağlığına katkı sağlayacağını düşünme durumu	Evet katkı sağlar	248	90,9
	Hayır/katkı sağlamaz	2	0,7
	Kararsız	23	8,4
Ebe polikliniklerinde çalışmayı düşünme durumu	Evet	209	76,6
	Hayır	26	9,5
	Kararsız	38	13,9
Ebe polikliniklerinin tanıtımının yeterince yapılmış olmasını düşünme durumu	Evet	10	3,7
	Hayır	218	79,9
	Kararsız	45	16,5
Ebe polikliniklerinin mesleki statüyü ne yönde etkileyeceğini düşünme durumu	Olumlu	246	90,1
	Olumsuz	3	1,1
	Etkisiz/Nötr	24	8,8

Tablo 3'te meslek üyelerinin ebe poliklinikleri hakkındaki görüş ve önerileri verilmiş olup birden fazla şık işaretlenen şıkların değerlendirildiği soruları içermektedir. Tablo 3'te ebelerin konu ile ilgili en fazla bilgi alma kaynağı meslektaşlar (%65,2) olarak bildirilmiştir. Yine bu polikliniklerde hangi hizmetlerin verilmesi gerektiği sorulduğunda ebelerin çok büyük bir bölümü gebelik takibi (%91,9) ve Doğuma hazırlık eğitimi (%91,6) şıklarını işaretlemişlerdir.

Ebe polikliniklerinde çalışmanın hangi zorlukları getirebileceğine yönelik soruda en büyük oran hizmet alan grubun bilgi eksikliği (%59,3) işaretlenmiş olup bu polikliniklerin daha etkili olabilmesi adına yönetmeliklerin yayınlanması (%82,4) en fazla orandaki öneri olarak görülmektedir.

Ebe polikliniklerinde çalışmak istendiğinde alınmak istenen eğitim konuları olarak ilk 3 sırada ise; doğuma hazırlık eğitimi %61,2, gebelik takibi %58,6 ve yenidoğan takibi %57,1 konuları bildirilmiştir.

Ebe polikliniklerini bilme (x^2 =4.58; p=0.03) ve bu birimde çalışmak (x^2 =6.20; p=0.04) isteme durumu çalışma alanı; kadın ve doğumla ilgili birimler ve diğer birimler olarak iki grupta ele alındığında kadın ve doğumla ilgili birimlerde anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 3. *Ebe Poliklinikleri Hakkında Görüş ve Öneriler (n=273)**

Soru	Cevaplar	n	%
Ebe poliklinikleri hakkında bilgi edinme kaynağı?	Çalışma alanı/iş yeri	117	42,9
	Sağlık bakanlığı duyuruları	122	44,7
	Meslektaşlar	178	65,2
	Hizmet içi eğitimler/bilimsel etkinlik	71	26,0
	Sosyal medya	7	2,6
Ebe polikliniklerinde hangi hizmetlerin sunulması gerektiğini hakkında öneriler	Gebelik takibi	251	91,9
	Doğuma hazırlık eğitimi	250	91,6
	Lohusalık bakımı	234	85,7
	Aile planlaması	238	87,2
	Yenidoğan takibi	179	65,6
	Diğer	6	2,2
Ebe polikliniklerinde çalışmanın hangi zorlukları getirebileceği hakkında düşünceler	Ebe polikliniğini hizmet verilen gruba tanıtılmasıyla ilgili zorluklar	148	54,2
	Hizmet alanların polikliniğe ilgi eksikliği	162	59,3
	Ebe polikliniklerinin diğer sağlık çalışanlarına tanıtılmasıyla ilgili zorluklar	90	33,0
	Diğer meslek gruplarıyla çatışma	111	40,7
	Ebelerin iş yükü ve sorumluluğunun artması	95	34,8
	Diğer (etkisiz yönetmelikler)	7	2,6
Ebe polikliniklerinin daha etkili olması için öneriler	Ebe poliklinikleri yönetmeliği yayınlanmalı	225	82,4
	Ebelerin yetki ve sorumlulukları yeniden tanımlanmalı	205	75,1
	Ebelerin bağımsız karar alma yetkinlikleri arttırılmalı	215	78,8
	Diğer (tanıtım)	2	0,8
Ebe polikliniklerinde çalışmak istendiğinde, alınmak istenen eğitim konuları	Gebelik takibi	160	58,6
	Yenidoğan Takibi	156	57,1
	Doğuma hazırlık eğitimi	167	61,2
	Lohusalık bakımı	136	49,8
	Emzirme Danışmanlığı Eğitimi	93	34,1
	Cinsellik ve kadın sağlığı	107	39,2
	Güncelleme eğitimleri	47	17,2
	Diğer (doğuma dair eğitimler)	2	0,7

*Birden fazla şık işaretlenmiş sorular

Tablo 4'te ebelerin yaş gruplarına göre ebe polikliniklerini duymuş olma, mesleki rolleri bilme ve ebe polikliniklerinde çalışmak isteme durumları karşılaştırılmış olup değişkenler arasında sadece bu polikliniklerde çalışmak isteme ve yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0.001).

Tablo 4. *Yaşa göre ebe polikliniklerini bilme, çalışmak isteme ve rolleri bilme durumlarının karşılaştırılması (n=273)*

Durumlar		Yaş				Test değeri	
		20-35		>36		*X^2	P
		n	%	n	%		
Ebe polikliniklerini duymuş olma	Evet	199	78,0	56	22,0	0.979	0.58
	Hayır	14	77,7	4	22,3		
Ebe polikliniklerinde çalışmak isteme	Evet	171	81,8	38	18,2	13.720	**0.001***
	Hayır	13	50,0	13	50,0		
	Kararsız	29	76,3	9	23,7		
Mesleki rolleri bilme	Evet	134	76,6	41	23,4	1.385	0.500
	Hayır	17	73,9	6	26,1		
	Kısmen	62	82,7	13	17,3		

*Ki-kare

Tablo 5. *Çalışma Yılına göre Ebe polikliniklerini bilme, çalışmak isteme ve rollerini bilme durumlarının karşılaştırılması (n=273)*

Durumlar		Çalışma yılı						Test değeri	
		<5yıl		6-10 yıl		>11 yıl		*X^2	P
		n	%	n	%	n	%		
Ebe polikliniklerini duymuş olma	Evet	95	37,2	94	36,9	66	25,8	2.556	0.279
	Hayır	10	55,6	4	22,2	4	22,2		
Ebe polikliniklerinde çalışmak isteme	Evet	86	41,1	77	36,8	46	22,0	15.844	**0.003***
	Hayır	5	19,2	6	23,1	15	57,7		
	Kararsız	14	36,8	15	39,5	9	23,7		
Mesleki rolleri bilme	Evet	60	34,3	64	36,6	51	29,1	5.489	0.241
	Hayır	9	39,1	8	34,8	6	26,1		
	Kısmen	36	48,0	26	34,7	13	17,3		

*Ki-kare

Tablo 5'te ebelerin çalışma yılına göre ebe polikliniklerini duymuş olma, mesleki rolleri bilme ve ebe polikliniklerinde çalışmak isteme durumları karşılaştırılmış olup bu değişkenler arasında sadece polikliniklerde çalışmak isteme ve çalışma yılı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0.005).

4. TARTIŞMA

Çalışmamızın amacı, ülkemizde yeni faaliyete geçirilen ebe polikliniğiyle ilgili ebelerin bilgi düzeylerinin ve beklentilerinin ölçülmesidir. Literatürde ebe polikliniklerine yönelik meslek üyelerinin bilgi ve beklentilerini inceleyen çalışmalara rastlanamadığından tartışma bölümü genellikle bulguların yorumlanmasına odaklanmıştır.

Ebe polikliniklerinde çalışan ebelerin; polikliniğe dair bilgi ve beklentileri ebelik mesleğinin arzu edilen noktaya gelmesi, hizmet kalitesinin ve meslekten alınan doyumun artması açısından belirleyici bir role sahiptir. Meslek üyelerinin tamamına yakını (%93,4) ebe polikliniklerini duyduğunu ifade etmiş olup bu durum ebelerin mesleki gelişmeleri izlediklerini düşündürmektedir. Bunun yanında çalışmamıza katılan ebelerin yarıya yakını ebe polikliniklerinde görev alan ebelerin mesleki rollerini bildiğini (64,1) ve ebe polikliniklerinde sunulan hizmetler hakkında bilgi düzeyinin iyi/çok iyi (53,1) olduğunu ifade etmiştir. Ebelerin mesleği ile ilgili gelişmeleri yakından takip etmelerine rağmen ebe polikliniklerindeki mesleki rolleri ve sunulacak hizmetler hakkında yeterli bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir. Bakanlık tarafından ebe polikliniklerı hakkında prosedürlerin oluşturulması ve bu polikliniklerde görev alacak ebelerin görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlayan bir yönetmeliğin yayınlanması gerekmektedir.

Çalışmamıza katılan ebelerin büyük çoğunluğu ebe polikliniklerinde çalışmak istediğini (%76,6) ve ebe polikliniklerinin mesleki statüyü olumlu yönde etkileyeceğini (%90,1) belirtmiştir. Ebelerin çalıştıkları alanda severek ve isteyerek çalışmaları, mesleki statülerinin olumlu yönde etkileneceğini düşünmeleri mesleğe aidiyet duygusunu güçlendiren unsurlar olarak değerlendirilebilir. Mesleki aidiyet, çalışanların iş yaşamına yönelik tutum ve davranışlarını belirleyen ve iş performansını olumlu yönde etkileyen önemli bir unsur konumundadır (Baysal & Paksoy, 1999; Gören & Sarpkaya, 2014; Keskin & Pakdemirli, 2016). Ayrıca çalışmamızda genç ve meslekte daha az deneyime sahip ebelerin ebe polikliniğinde görev alma isteğinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer biçimde, Bilgiç'in (2022) çalışmasında da meslek hayatının ilk yıllarında olan ve ebelik

mesleğini istek, ilgi ve sevgiyle seçen ebelerin mesleki aidiyet düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu bulgu, çalışmamızda genç ve deneyimi az ebelerin ebe polikliniğinde görev alma isteğinin yüksek olmasıyla paralellik göstermektedir. Bu durum, mesleki aidiyet ile mesleki motivasyon ve yeni hizmet modellerinde görev alma isteği arasındaki ilişkiyi düşündürmektedir. Yüksek mesleki aidiyet düzeyinin, ebelerin mesleklerine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri ve mesleği isteyerek sürdürmeleri ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Başkaya et al., 2020; Aktürk et al., 2021). Ayrıca Balçık Çolak ve İçke (2023)'nin çalışmasında meslekte çalışma ve uzun süreli mesleki deneyim, devamlı gündüz rotasyonunda çalışma, mesleği isteyerek tercih etme durumlarının ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki yetkinlik algıları üzerine olumlu yönde etki ettiği belirtilmektedir (Balçık Çolak & İçke, 2023).

Bulgularımız mesleğe yeni başlayan ebelerin yenilikçi uygulamalara ve farklı çalışma modellerine daha açık olduklarını düşündürmektedir. Bu bulgular, ebelik mesleğinde aidiyetin ve mesleği isteyerek seçmenin profesyonel gelişimle ilişkili olduğunu gösteren literatürle uyumludur. Bu nedenle, ebe poliklinikleri, ebelik mesleğinin güçlenmesi, görünürlüğünün artması ve mesleki rolleri olumlu yönde etkilemesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Çalışmamıza katılan ebelerin yalnızca küçük bir kısmı ebe polikliniklerı ile ilgili eğitim almış (%16,1) olmakla birlikte yarıya yakını konu ile ilgili iyi/çok iyi düzeyde bilgi sahibi olduğunu (%53,1) ifade etmektedir. Bu durum; ebe polikliniklerine ilişkin bilgilerin çoğunlukla kişisel deneyim ve gözlemlere dayandığını düşündürmektedir. Ebelerin çoğunluğunun ebe poliklinikleri hakkında bilgi alma kaynağının meslektaşları olduğunu ifade etmesi bu kanıyı desteklemektedir.

Ebelerin; ebe polikliniklerinde gebelik takibi, doğuma hazırlık eğitimi ve aile planlaması hizmetlerinin sunulması gerektiğine öncelik vermesi, ebe polikliniklerinde kadına bütüncül bakım sunma potansiyelini desteklemektedir. Ayrıca ebe polikliniğinde görev almak isteyen ebelerin benzer alanlarda eğitim talep etmesi, sunulacak hizmetlerle uyumlu biçimde standardize edilmiş eğitim programlarına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Ebelerin büyük bir bölümü poliklinikte çalışmanın zorlukları arasında ebe polikliniklerinin hizmet verilen gruba tanıtılmasıyla ilgili zorluklar ve hizmet alanların polikliniğe ilgi eksikliğinin ön planda olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde katılımcıların büyük bir çoğunluğu ebe polikliniklerinin tanıtımının yeterince iyi yapılmadığını ifade etmiştir. Literatürde ise, ebe liderliğindeki bakımın; kadınlarda doğum sonrası kanama, doğum asfiksisi oranını önemli ölçüde daha düşürdüğünü, bununla birlikte erken doğumları önleme, müdahale ihtiyacını azaltma ve klinik sonuçları iyileştirme gibi çeşitli sonuçlar üzerinde olumlu etkileri olduğu göstermiştir (Fikre, Gubbels, Teklesilasie, & Gerards, 2023). Bulgular ebe liderliğindeki bakımdan yararlanmanın, ebe liderliğindeki bakımdan yararlanmayanlara kıyasla acil sezaryen doğum olasılığını %51 oranında azalttığını ortaya koymaktadır (Fikre, Gubbels, Teklesilasie, & Gerards, 2023). İran ve Çin'de yürütülen çalışmalar, ebe liderliğindeki bakımın, ebe liderliğindeki bakımdan yararlanmayan kadınlara kıyasla acil sezaryen doğum riskini azalttığını göstermiştir (Bagheri et al., 2021; Jiang et al., 2018). Kadına ve topluma katkı sağlama potansiyeli bu denli yüksek olan ebe polikliniklerinin, başta gebe kadınlar olmak üzere tüm kadınlara sosyal medya, ulusal kanallar ve sağlık sistemi yöneticileri aracılığıyla tanıtılması; polikliniklerin ulaşılabilirliğini artırarak güçlenmelerine katkı sağlayacaktır. Nitekim Şen (2018), sağlık hizmetlerinin tanıtımında kamu spotlarının toplumu sağlıkla ilgili doğru tutum ve davranışlara yönlendirmede etkili bir araç olduğunu, farkındalık ve davranış değişikliği yaratma gücü taşıdığını vurgulamaktadır. Bu doğrultuda yürütülecek tanıtım ve farkındalık çalışmaları hem ebe polikliniklerinin etkinliğini artıracak hem de ebelik mesleğinin toplumdaki görünürlüğünü güçlendirecektir.

Bu çalışmanın bazı güçlü yönleri ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmanın güçlü yönlerinden biri, ebe polikliniklerine ilişkin olarak meslek üyelerinin bilgi ve beklentilerini inceleyen az sayıdaki çalışmadan biri olması ve bu alanda politika geliştirme süreçlerine veri sunma potansiyeli taşımasıdır. Bununla birlikte, verilerin çevrim içi anket yöntemiyle ve kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak toplanmış olması, örneklemin evreni temsil etme gücünü sınırlayabilir. Ayrıca verilerin öz-bildirime dayalı olması, katılımcı yanıtlarının bireysel algılardan etkilenmiş olabileceğini düşündürmektedir. Bu sınırlılıklara karşın, elde edilen bulgular ebe polikliniklerinin geliştirilmesi ve standartlarının oluşturulmasına yönelik önemli ipuçları sunmaktadır.

5. SONUÇ

Sonuç olarak, bu çalışma, ebe polikliniklerine yönelik olumlu beklentilere rağmen, bilgi ve uygulama düzeyinde standartlaşma ihtiyacının bulunduğunu göstermiştir. Ebelerin ebe polikliniklerinde görev alma isteğinin yüksek olması, bu birimlerin ebelik mesleğinin güçlenmesi açısından önemli bir fırsat sunduğunu ortaya koymaktadır.

6. ETİK KURUL VE ARAŞTIRMA ETİĞİ

Araştırma öncesinde Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Tarih: 27.03.2025 ve Karar No: 2025/66).

TEŞEKKÜR

Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve verdikleri yanıtlarla çalışmanın bilimsel niteliğine katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

[1] Aktürk, S. O., Kızılkaya, T., Çelik, M., & Yılmaz, T. (2021). Ebelik bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki aidiyet düzeyleri ve etkileyen faktörler: Kesitsel bir çalışma. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(1), 23–33.

[2] Bagheri, A., Simbar, M., Samimi, M., Nahidi, F., Alavimajd, H., & Sadat, Z. (2021). Comparing the implications of midwifery-led care and standard model on maternal and neonatal outcomes during pregnancy, childbirth and postpartum. Journal of Midwifery & Reproductive Health, 9(3), 2863–2872.

[3] Balçık Çolak, M., & İçke, S. (2023). Ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki yetkileriyle ilgili algılarının değerlendirmesi. Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi, 5(1), 10–18.

[4] Başkaya, Y., Sayıner, F. D., & Filiz, Z. (2020). How much do I belong to my profession? A scale development study: Midwifery Belonging Scale. Health Care for Women International, 41(8), 883–898.

[5] Baysal, A. C., & Paksoy, M. (1999). Mesleğe ve örgüte bağlılığın çok yönlü incelenmesinde Meyer-Allen modeli. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 28(1), 7–15.

[6] Bilgiç, F. Ş. (2022). Ebelerin mesleki aidiyetlerinin incelenmesi: Kesitsel bir çalışma. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 7(1), 69–75.

[7] Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi. (2018). T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Yayın No: 925. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.

[8] Fikre, R., Gubbels, J., Teklesilasie, W., & Gerards, S. (2023). Effectiveness of midwifery-led care on pregnancy outcomes in low – and middle-income countries: A systematic review and meta-analysis. BMC Pregnancy and Childbirth, 23(1), 386.

[9] Gören, T., & Sarpkaya, P. Y. (2014). İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri (Aydın ili örneği). Journal of Educational Research, 40(40), 69–87.

[10] Jiang, X. M., Chen, Q. Y., Guo, S. B., Jin, L. Z., Huang, X. X., Liu, X. W., Hong, J. X., Qu, H. B., & Hu, R. F. (2018). Effect of midwife-led care on birth outcomes of primiparas. International Journal of Nursing Practice, 24(6), e12686.

[11] Karataş Baran, G., Kızıltepe, K., & Üstün, Y. (2025). Ebe polikliniği hizmet modeli: Türkiye başkentinden iyi klinik uygulama örneği. Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi, 7(2), 110–129.

[12] Keskin, R., & Pakdemirli, M. N. (2016). Mesleki aidiyet ölçeği: Bir ölçek geliştirme, geçerlilik ve güvenirlik çalışması. International Journal of Education and Social Science, 9(43), 17–20.

[13] Şen, D. (2018). Tedavi edici sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinde kamu spotları. International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 4(1), 58-75.

[14] T.C. Sağlık Bakanlığı. (2024). Normal doğum eylem planı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.

[15] Türkiye Diş Hekimleri Birliği. (2023). *T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri 2023* [PDF]. https://www.tdb.org.tr/tdb/v2/istatistikler/2023/2023_SB_SIY.pdf

[16] Uzun Aksoy, M., & Gürsoy, E. (2018). Olumlu bir gebelik deneyimi için Dünya Sağlık Örgütü antenatal bakım önerileri (2016). Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, 14, 115–129.

[17] World Health Organization. (2016a). What matters to women during pregnancy: A different approach to antenatal care. https://www.who.int/reproductivehealth/topics/maternal_perinatal/anc/en/

[18] World Health Organization. (2016b). WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience. https://apps.who.int/iris/handle/10665/250796

How to cite this article: Demirbaş EA, Karakoç A. Meslek üyelerinin ebe polikliniki leri ile ilgili bilgi ve beklentilerinin incelenmesi. Journal of Health Sciences and Management; 2026;3: 98-104. DOI: 10.29228/JOHESAM.77